

Получено на

18.09.2018г.

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор”

Автор на дисертационния труд: **маг. инж. Радослав Радков Костов**

Тема на дисертационния труд: **Изследване на показателите на бензинов двигател с впръскване на гориво при работата му без и със свръхпълнене**

Член на научното жури: **проф. д-р Христо Кънчев Станчев**, кат. Двигатели и транспортна техника при Русенски университет “А. Кънчев”

1. Актуалност на разработвания в дисертационния труд проблем в научно и научно-приложно отношение

Работата върху подобряване на мощностните, икономическите и токсичните показатели на двигателите с вътрешно горене винаги е била актуална. През последните години все по-често свръхпълненето като ефективен метод за повишаване на мощността на двигателите с вътрешно горене се използва в бензинови двигатели с намален работен обем. В този смисъл темата на дисертацията е правилно дефинирана. Ситуацията у нас не позволява провеждане на фундаментални изследвания в която и да е научна област. Това предварително прави трудна задачата за получаване на съществени научни и приложни приноси.

2. Степен на познаване състоянието на проблема и творческа интерпретация на литературния материал

Дисертационният труд се състои от увод, шест глави, заключение, списък на публикациите по темата. Той съдържа 183 страници. Списъкът на използваната литература включва 84 заглавия, от които 62 на кирилица и 22 на латиница. Всичко това показва, че дисертантът е добре запознат с изследванията през годините и постижения по разработвания проблем. Като недостатък може да се посочи липсата на съвременни литературни източници, посветени на използване на свръхпълнене при бензиновите двигатели, свързано с технологията “Downsizing”.

3. Съответствие на избраната методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд с постигнатите приноси

Използваните методики и подходи при разработване на дисертацията са добре известни и доказани от други автори, така че няма съмнение в тяхната приложимост за постигане на поставената цел и получените приноси.

4. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Приносите може да се обобщят като:

Научно-приложни приноси:

1. Адаптирана е методика и компютърна програма за топлинно изчисление на бензинов двигател със свръхпълнене, разработена от ръководителя на докторанта (*създаване на нови методи на изследване*).

2. Проведено е теоретично и опитно сравнително изследване на бензинов двигател без и със свръхпълнене. Получено е добро съвпадение на резултатите, което доказва полезността на използваните методика и програмен продукт (*създаване на нови методи на изследване*).

Приложни приноси

1. Усъвършенствана е съществуваща опитна уредба, което дава възможност да се изпитват двигатели със свръхпълнене (*конструкция*).

2. Направена е якостна проверка на частите на двигател с вътрешно горене за определяне на граничната степен на свръхпълнене (повишаване на налягането), до която не са необходими конструктивни изменения в двигателя.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторантът прилага 5 публикации. Четири от тях са свързани с темата на дисертацията. Тъй като голяма част са публикувани преди 2011 година, не мога да оценя доколко в тях се съдържат основни елементи от дисертационния труд. Всички са доклади на международни конференции в България. Три са самостоятелни и 1 в съавторство. Няма данни за цитирания на посочените трудове.

6. Мнения, препоръки и забележки

Към дисертационния труд може да се направят следните забележки и препоръки:

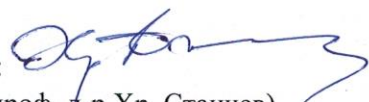
- Използвани са различни означения на едни и същи величини: показател на политропата (стр. 14 и 17); ъгъл на завъртане на колянвия вал (α и φ); характеристично уравнение на газовете ($pV=GRT$ и $pV=mRT$); азотни оксиди, азотени оксиди, въглероден двуоксид; експериментална *установка, уредба, система* (глава четвърта) и др.
- Целта на дисертацията не е добре формулирана (оптимално съчетаване на *съвместната* работа на двигател с турбокомпресор за свръхпълнене) и не произтича от направения литературен преглед. Четвърта задача е създаване на *работоспособна* уредба. Има ли смисъл примерно от създаване на *неработоспособна* уредба?
- Каква е разликата между числено и компютърно изследване?
- Според мен отдавна у нас е прието фигури и таблици да се номерират с арабски, а не с римски цифри (и не само у нас), както е направено в първа глава на дисертацията. Това създава впечатление за използване на *copy-paste* процедури.
- В трети етап (стр.31) излишно за дисертационен труд е описано какво представлява индикаторната диаграма. На същата страница, извод 1- не е ли ясно, без усилията на докторанта, че свръхпълненето е най-ефективният метод за повишаване на мощността на ДВГ?
- Стр. 36 – Как е снета външна честотна характеристика при честота на въртене 5500 min^{-1} ? Каква е целта на снемане на товарни характеристики без свръхпелнене при честоти на въртене $2000-5000 \text{ min}^{-1}$, след като със свръхпълнене този диапазон е $2000- 3500 \text{ min}^{-1}$?
- При сравнение по товарните характеристики на всички честотни режими часовият разход на гориво G_f със свръхпълнене е по-висок, а специфичният ефективен разход g_e е по-нисък. Това е в противоречие с формулата за определяне на g_e .
- Дразнещо е многократното повторение, че изпитваният двигател е VW-1600GTI, че стендът е No 8, разположен в блок 9 и т.н.
- Как е измервано количеството на азотните окиси NO_x , след като газоанализаторът (според описанието) измерва NO_2 , а те са около 10% от цялото количество?
- Какъв е приносът на докторанта в описания, разработен от проф. П. Димитров модел? Дали е нужно подробно описание или е достатъчно само да бъде цитиран?

7. Заключение

Направените забележки и препоръки не омаловажават стойността на дисертационния труд. Доокомплектована е опитна уредба и са съвместени известни методики и подходи, които могат да бъдат полезни за бъдещи изследвания на бензинови двигатели с вътрешно горене със свръхпълнене. Обемът на дисертационния труд отговаря на общоприетите изисквания. Въз основа на всичко това считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАС, давам **ПОЛОЖИТЕЛНА** оценка на работата и като член на Научното жури ще подкрепя присъждането на ОНС „доктор“ на маг. инж. **Радослав Радков Костов**, в научно направление 5.5. „Транспорт, корабоплаване и авиация“, научна специалност „Двигатели с вътрешно горене“.

Дата: 15.09.2018г.

Член на Научното жури:

(проф. д-р Хр. Станчев)